

Na osnovu člana 22. stav 4. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), na prijedlog Federalne uprave civilne zaštite, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 162. sjednici održanoj 14. Februara 2011. godine, donosi

METODOLOGIJA ZA IZRADU PROCJENE UGROŽENOSTI OD POŽARA

(„Službene novine Federacije BiH“, br. 8/11)

I - OSNOVNE ODREDBE

1. Ovom metodologijom, u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu propisuje se sadržaj i način izrade procjene ugroženosti od požara područja kantona i općina, odnosno grada i pravnih lica, kao i postupak usklađivanja, ažuriranja i čuvanja procjene ugroženosti od požara na svim nivoima izrade procjene ugroženosti od požara.

2. Procjene ugroženosti od požara, kao sastavni dio procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća, predstavlja osnovni dokument za izradu Plana zaštite od požara kantona, odnosno općine, grada i pravnih lica, koji su regulisani Uredbom o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara ("Službene novine Federacije BiH", br. 23/04 i 38/06).

3. Procjenjivanje ima za cilj da se analiziraju i procijene sva pitanja vezana za izradu planova zaštite od požara, i to:

– rizici, odnosno uzroci koji mogu dovesti do nastanka požara na području za koje se izrađuje procjena ugroženosti;

– posljedice koje mogu nastati po ljude i materijalna dobra;

– utvrđivanje odgovarajuće organizacije zaštite od požara u cilju sprečavanja nastajanja požara, odnosno na spašavanju ljudi i materijalnih dobara;

– procjena potreba imogućnosti u obezbjeđenju ljudskih i materijalnih potencijala neophodnih za ostvarivanje procijenjene organizacije zaštite od požara, i

– druga pitanja kojim se smanjuju rizici i uzroci nastajanja požara.

4. Procjena ugroženosti od požara izrađuje se na osnovu svih raspoloživih podataka o požarima koji su se u prethodnom periodu dešavale ili se mogu desiti na određenom području, posljedicama koje su nastajale ili koje mogu nastati, naučnim, tehničkim ili drugim saznanjima i dostignućima i drugim stručnim podlogama koje su korištene ili se mogu koristiti za izradu procjene od požara.

5. Osnovni elementi procjene ugroženosti od požara su:

– postojeće stanje;

– analiza požarne ugroženosti;

– stručna mišljenja o postojećem stanju organizacije zaštite od požara, organizacije i stanje osposobljenosti;

profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica, te službi za zaštitu od požara;

– prijedlog mjera;

– zaključci i

– grafički prilozi.

6. Prilikom izrade procjene ugroženosti mogu se koristiti definicije prirodnih i drugih nesreća koje su sadržane u Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/04, 38/06, 52/09 i 56/09).

II - SADRŽAJ PROCJENE UGROŽENOSTI OD POŽARA

A) Sadržaj procjene ugroženosti od požara kantona

7. Procjenom ugroženosti od požara kantona treba obuhvatiti:

a) Prikaz postojećeg stanja

Prikaz postojećeg stanja mora obuhvatiti sljedeće podatke:

– geografski položaj, geološko-hidrološke, klimatske i seizmičke uvjete;

– ekonomsku razvijenost kantona po općinama;

– površinu kantona;

- broj stanovnika po općinama;

- pregled područja stambenih, industrijskih, turističkih, gradskih i seoskih naselja, te područja šumskih i poljoprivrednih površina;
- pregled građevina na kojima postoji opasnost od nastajanja i širenja požara, a koje su određene procjenom ugroženosti za područje općine ili grada;
- pregled cestovnih i željezničkih pravaca koje prolaze preko područja kantona uz označavanje priključaka lokalnih saobraćajnica;
- pregled vodovodne i vanjske hidrantske mreže, gasovoda, naftovoda i drugih glavnih instalacija za transport zapaljivih i opasnih materija;
- pregled većih građevina za uskladištenje zapaljivih, eksplozivnih i gasnih materija ili drugih opasnih materija;
- pregled glavnih energetske instalacije;
- pregled značajnijih građevina u kojima povremeno ili stalno boravi veći broj lica;
- pregled vatrogasnih domova i broj dobrovoljnih i profesionalnih vatrogasnih jedinica za gašenje požara;
- pregled mjesta na kojima postoji stalno vatrogasno dežurstvo;
- pregled uređenih prirodnih izvorišta vode za gašenje požara;
- pregled sistema telefonske i radio-veze upotrebljivih prilikom gašenju požara;
- pregled operativnih centara civilne zaštite i profesionalnih vatrogasnih jedinica koji se koriste u slučaju dojave nastanka požara;
- pregled zdravstvenih ustanova i bolnica koje bi pružile prvu pomoć ozlijeđenim u gašenju požara;
- pregled šuma po vrstama i stepenu ugroženosti od požara i izgrađenosti protivpožarnih puteva i protivpožarnih prosjeka;
- pregled poljoprivrednih površina i izgrađenosti puteva;
- pregled broja požara i vrsta značajnijih građevina i prostora na kojima su nastajali požari u zadnjih 10 godina na području kantona, po općinama.

b) Stručna obrada podataka

Stručna obrada podataka sadrži mišljenje o:

- pravilnoj izgrađenosti i povezanosti naselja, gradova, te šumskih i poljoprivrednih površina gledajući uslove za širenje požara;
- izgrađenosti puteva za akciju gašenja požara;
- stanje izgrađene hidrantske mreže za gašenje požara;
- opasnosti od nastajanja požara u građevinama gdje boravi veći broj lica, industrijskim, skladišnim i drugim opasnim građevinama i lokacijama, odnosno zonama;
- opasnostima od nastajanja požara u određenim šumskim i poljoprivrednim područjima;
- opasnostima pri transportu i prevozu opasnih materija i određivanju područja na kojima se takva opasnost očekuje;
- opasnostima na instalacijama za distribuciju gasa i električne energije;
- opasnostima koje proizlaze iz dotrajalosti građevina, tehnologija ili instalacija za razvod energenata;
- opasnostima zbog neizgrađenosti puteva ili njihove nedovoljne širine za gašenje požara vatrogasnim vozilima;
- funkcionalnosti sistema veza za osmatranje i gašenje požara;
- brojnosti i osposobljenosti stanovništva za gašenje požara;
- prevozu snaga za gašenje požara;
- organiziranosti zdravstvene zaštite i prehrane vatrogasaca tokom akcija gašenja većih požarima;
- broju profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica.

c) Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanji mogući nivo

d) Procjene ugroženosti za područja općina odnosno grada iz tačke 8. ove metodologije

e) Zaključak i

f) Grafički prilozi.

B) Sadržaj procjene ugroženosti od požara općine i grada

8. Procjenom ugroženosti od požara općine, odnosno grada treba da obuhvati:

a) Prikaz postojećeg stanja

Prikaz postojećeg stanja mora obuhvatiti sljedeće podatke:

- geografski položaj, geološko-hidrološke, klimatske i seizmičke uvjete općine i grada;
- ekonomsku razvijenost općine i grada;
- površinu općine i grada;
- broj stanovnika;
- pregled naseljenih mjesta;
- pregled pravnih lica u privredi po vrstama;
- pregled pravnih lica u privredi u smislu povećane opasnosti za nastajanje i širenje požara;
- pregled industrijskih zona;
- pregled cestovnih i željezničkih pravaca po vrsti;
- pregled turističkih naselja;
- pregled elektroenergetskih građevina za proizvodnju i prenos električne energije;
- pregled lokacija na kojima su uskladištene veće količine zapaljivih tečnosti i gasova, eksplozivnih materija i drugih opasnih materija;
- pregled vatrogasnih domova za smještaj dobrovoljnih vatrogasaca, društava i profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica;
- pregled prirodnih crpilišta vode koji se mogu upotrebljavati za gašenje požara;
- pregled naselja i dijelova naselja u kojima su izvedene vanjske hidrantske mreže za gašenje požara;
- pregled građevina u kojima povremeno ili stalno boravi veći broj lica (škole, vrtići, jaslice, đlački i studentski domovi, domovi penzionera, bolnice, sportski objekti, kulturno-umjetnički i historijski objekti i sl.);
- pregled lokacija i građevina u kojima se obavlja utovar i istovar zapaljivih tekućina, gasova i drugih opasnih materija;
- pregled poljoprivrednih i šumskih površina;
- pregled šuma po vrstama i stepenu ugroženosti od požara i izgrađenosti protivpožarnih putova i protivpožarnih prosjeka;
- pregled naselja, kvartova, ulica ili značajnijih građevina koji su nepristupačni za prilaz vatrogasnim vozilima;
- pregled naselja, kvartova, ulica ili značajnijih građevina u kojima nema dovoljno sredstava za gašenje požara;
- pregled sistema telefonske i radio-veze upotrebljivih prilikom gašenju požara;
- pregled operativnih centara civilne zaštite i profesionalnih vatrogasnih jedinica koji se koriste u slučaju dojave nastanka požara i
- pregled broja požara i vrste građevina na kojima su nastajali požari u zadnjih 10 godina.

b) Stručna obrada podataka

Stručna obrada podataka sadrži mišljenje o:

- makropodjeli na požarne sektore i zone uz ocjenu dali one, u skladu sa propisima, obezbjeđuju sprečavanja širenja požara;
- gustoći izgrađenosti unutar jednog požarnog sektora ili zone uz ocjenu o postojećoj fizičkoj strukturi građevina s obzirom na širenje požara;
- spratnosti građevina i pristupnosti putevima i površina za eventualne akcije evakuacije i gašenja;
- starosti građevina i potencijalnim opasnostima za izazivanje požara;
- stanju provedenosti mjera zaštite od požara u industrijskim zonama i ugrožavanju građevina izvan industrijskih zona;
- stanju provedenosti mjera zaštite od požara za građevine istih namjena na određenim područjima;
- izvorištima vode i hidrantskoj instalaciji za gašenje požara;
- izvedenim distributivnim mrežama energenata;
- stanju provedenih mjera zaštite od požara na šumskim i poljoprivrednim površinama,
- uzrocima nastajanja i širenja požara na već evidentiranim požarima tokom zadnjih 10 godina;
- broju profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica.

c) Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanji mogući nivo

d) Procjene ugroženosti pravnih lica iz tačke 9. ove metodologije

e) Zaključak i

f) Grafički prilozi

C) Sadržaj procjene ugroženosti od požara pravnog lica

9. Procjenom ugroženosti od požara pravnog lica treba obuhvatiti:

a) Prikaz postojećeg stanja

Prikaz postojećeg stanja mora obuhvatiti sljedeće podatke:

- površinu lokaliteta na kojem se nalazi sa površinama svih građevina koje su izgrađene ili se nalaze na tom ili više lokaliteta;
- broj uposlenih radnika;
- broj i naziv građevina;
- vrste tehnološkog procesa rada po građevinama;
- količine materija po proizvodnim i skladišnim građevinama;
- brojnost lica po građevinama;
- osnovne podatke o materijama koje se koriste u tehnološkom procesu rada sa aspekta opasnosti za nastajanje i širenje požara;
- pregled skladišta zapaljivih tekućina, gasova i drugih opasnih materija po količinama i vrstama;
- pregled opasnih zona koje mogu biti ugrožene od nastajanja tehnološke eksplozije ili požara;
- pregled tehnoloških mjesta gdje postoji vjerovatnoća za nastajanje i širenje požara;
- pouzdanost sistema za zagrijavanje prostora ili pripremu tehnološke pare, vode ili drugog medija koji može dovesti do opasnosti za nastajanje i širenje požara;
- pouzdanost i vrijeme eksploatacije tehnološkog postrojenja i građevina obzirom na opasnosti od nastajanja i širenja požara;
- stanje građevinskog dijela građevine i izolacijskog materijala sa aspekta opasnosti za nastajanje i širenje požara;
- pregled požarnih sektora po građevinama;
- pregled internih protivpožarnih puteva i pristupa za vatrogasna vozila;
- pregled gasnih instalacija, instalacija zapaljive tekućine, vodovoda, hidrantske mreže i sistema za dojavu i gašenje požara;
- stanje vodoopskrbe;
- situacijski raspored građevina, internih i vanjskih puteva;
- spratnost građevina;
- organizacija vatrogasne službe za zaštitu od požara i udaljenost od susjednih profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica;
- pregled sistema telefonskih i radio veza (ako postoji);
- pregled fizičko-tehničke zaštite;
- pregled zaliha za opskrbu vodom za gašenje požara (bazeni i sl. ako postoje),
- raspored i smještaj opreme i sredstava za gašenje požara;
- broj profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i radnika stručno osposobljenih za gašenje požara;
- požarno opterećenje po građevinama;
- stanje službe za pružanje prve pomoći ozlijeđenim u gašenju požara (ako je organizirana u pravnom licu);
- pregled registrovanih požara sa uzrocima nastajanja u zadnjih 10 godina.

b) Stručna obrada podataka

Stručna obrada podataka sadrži mišljenje o:

- primijenjenim propisima i korištenim metodama u organizaciji zaštite od požara u pravnom licu;
- lokaciji, prilaznim putevima i udaljenosti profesionalne vatrogasne jedinice;
- namjeni građevine, tehnološkom postupku i opasnostima koje proizlaze iz namjene građevine i tehnološkog postupka;
- načinu evakuacije i spašavanju lica koja rade i borave u građevinama;
- konstrukciji, konstrukcijskim materijalima i otpornosti konstrukcije u požaru;
- podjeli na požarne sektore;
- vrsti i količini zapaljivih materija i proračunu požarnog opterećenja;
- električnim instalacijama i uređajima;
- sigurnosnom i vatrodojavnom sistemu i drugim instalacijama značajnim prilikom požara;
- instalacijama;
- mogućim vrstama i izvorima opasnosti za nastanak i širenje požara;

- obezbjeđenju vodom i hidrantskoj mreži;
- razvrstavanju u kategoriju ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije;
- količini i razmještanju opreme i sredstava za gašenje požara;
- organizaciji službe za zaštitu od požara i vatrogasnih jedinica;
- rezultatima primjene odgovarajućih analiza.

c) Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nestajanja i širenja požara smanjila na najmanji mogući nivo

d) Numerička analiza požarne ugroženosti

e) Zaključak i

f) Grafički prilozi.

10. Zaključkom iz tačke 7. podtačka e), 8. podtačka e), 9. podtačka e), treba da se predloži organizacija zaštite od požara sa određenim pokazateljima o snagama i materijalno-tehničkim sredstvima i opremi koja bi se trebala planirati i obezbijediti za ostvarivanje predložene organizacije zaštite od požara, a koja treba da zadovolji procjenu stanja ugroženosti ljudi.

11. Pri izradi procjene ugroženosti od požara za pravno lice i područje općine i grada, u opravdanim slučajevima, može se za odgovarajuću vrstu vatrogasne jedinice, uz dodatno obrazloženje, utvrditi različita vrsta i količina opreme od one koja je utvrđena propisom o minimumu tehničke opreme i sredstava i roku korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne jedinice, koja je neophodna za uspješno djelovanje tih jedinice.

III - NAČIN IZRADE, USKLAĐIVANJA, AŽURIRANJA I ČUVANJA PROCJENE UGROŽENOSTI OD POŽARA

a) Način izrade procjene ugroženosti od požara

12. Izrada procjene ugroženosti od požara, kao sastavnog dijela procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i požara, vrši se na osnovu programa rada za izradu plana zaštite i spašavanja i plana zaštite od požara (u daljem tekstu: program rada).

13. U programu rada iz tačke 12., određuju se organi i stručna lica koji će učestvovati u izradi procjene ugroženosti od požara, utvrđuju njihovi konkretni zadaci i rokovi za izvršenje planiranih zadataka i saradnja u izradi procjene ugroženosti od požara.

14. Za izvršenje zadataka na izradi procjene ugroženosti od požara mogu se formirati radne grupe ili druga radna tijela, angažovati naučne i druge institucije koje ispunjavaju uslove za obavljanje ovakvih zadataka utvrđene Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu i podzakonskim propisima, koji imaju odgovarajuće ovlaštenje nadležnog ministarstva.

15. Rukovodilac posla na izradi procjene ugroženosti od požara mora imati visoku stručnu spremu, položen stručni ispit za obavljanje poslova zaštite od požara i najmanje 5 godina radnog iskustva na poslovima zaštite od požara.

16. Odgovorno lice u privrednom društvu i drugom pravnom licu i općini za čije se građevine i prostore izrađuje procjena ugroženosti, dužno je, rukovodioca izrade procjene ugroženosti, upoznati sa određenim tajnim podacima koji su na osnovu zakona ili općih akata određeni tajnom, potrebnim za izradu procjene ugroženosti od požara.

Navedene podatke, rukovodilac izrade procjene ugroženosti od požara, zajedno sa ostalim licima koja izrađuju procjenu ugroženosti, obavezan je čuvati dobivene podatke kao službenu tajnu.

17. U toku izrade procjene ugroženosti od požara primjenjuju se domaće numeričke metode. U nedostatku domaćih numeričkih metoda potrebno je koristiti u svijetu prihvaćene numeričke metode (TRVB 100, Euralarm, Gretener, DOW Index i slične), kao i domaći standardi sa obaveznom primjenom, koji uređuju to područje.

18. Prijedlog mjera za poboljšanje stanja zaštite od požara, koji se utvrđuje u procjeni ugroženosti od požara, u principu sadrži:

- mjere za sanaciju postojećeg stanja,
- razvojne mjere koje bi se provodile na građevinama, građevinskim dijelovima i otvorenom prostoru,
- promjenu namjene građevine ili prostora,
- izvođenje novih instalacija za gašenje i dojavu požara,
- izgradnju novih izvora i instalacija za opskrbu vodom za gašenje požara,
- osnivanje novih jedinica za gašenje požara,

- mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru,
- izgradnja novih osmatračkih mjesta za otkrivanje požara na otvorenim prostorima i
- izmjenu ili dogradnju sistema veza.

19. Mjere zaštite od požara proizašle iz procjene ugroženosti koje su izrađene za više tehnološki ili prostorno međusobno povezanih građevina, obavezne su za sve njihove vlasnike i korisnike.

b) Usklađivanje procjene ugroženosti od požara

20. Usklađivanje procjene ugroženosti vrši se u slučajevima ako su u procjeni ugroženosti višeg nivoa vlasti utvrđene određene obaveze za niži nivo vlasti i vrši se na način što se procjena ugroženosti općine usklađuje sa procjenom ugroženosti kantona.

21. U cilju usklađivanja procjene ugroženosti u skladu s tačkom 20. ove metodologije, kantonalna uprava civilne zaštite je dužna izvod iz procjene ugroženosti kantona u odnosu na pitanja koja se odnose na općinu, dostaviti službama civilne zaštite općina na području kantona.

Dostavljanje izvoda iz stava 1. ove tačke, vrši se u roku od 15 dana od dana usvajanja procjene ugroženosti kantona.

c) Ažuriranje procjene ugroženosti od požara

22. Usvojena procjena ugroženosti podliježe obaveznoj analizi najmanje jednom godišnje, pri čemu se ocjenjuje potreba njenog ažuriranja i dogradnje, a ako su na području za koje je donesena procjena ugroženosti nastupile određene promjene koje bitno utiču na promjenu procijenjenog stanja, ažuriranje procjene ugroženosti vrši se odmah nakon saznanja za nastupanje tih promjena.

Ažuriranje procjene ugroženosti vrše se na isti način i po postupku koji je predviđen za izradu i donošenje procjene ugroženosti u odredbama tač. 12. do 20. ove metodologije.

d) Čuvanje procjene ugroženosti od požara

23. Procjena ugroženosti čuva se kao poseban dokument uz plan zaštite i spašavanja i to u sljedećim organima:

- a) za kanton - u kantonalnoj upravi civilne zaštite,
- b) za općinu - u općinskoj službi civilne zaštite.

IV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

24. Ova metodologija sastavni je dio Metodologije za izradu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/04).

25. Procjena ugroženosti od požara koja se izrađuje u skladu sa ovom metodologijom sastavni je dio procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje kantona, općine, grada i pravnog lica.

26. Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje primjena svih podzakonskih propisa kojim su uređena pitanja obuhvaćena ovom metodologijom i koji su se primjenjivala na području Federacije BiH do dana stupanja na snagu ove metodologije.

27. Procjene ugroženosti predviđene ovom metodologijom izradit će se i donijeti prema ovoj metodologiji u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ove metodologije.

28. Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Ovom metodologijom je propisan način izrade, usklađivanja, ažuriranja i čuvanja procjene ugroženosti od požara za kanton, općinu i grad i pravna lica. Ona se donosi u okviru procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i predstavlja osnovni dokument za izradu Plana zaštite od požara kantona, odnosno općine, grada i pravnih lica. Propisani su uslovi koje mora zadovoljavati rukovodilac posla na izradi procjene ugroženosti od požara. Po prvi put se u toku izrade procjene ugroženosti od požara treba da primjenjuju domaće numeričke metode, a u nedostatku istih primjenjivati će se u svijetu prihvaćene numeričke metode (TRVB 100, Euralarm, Gretener, DOW Index i slične), kao i domaći standardi sa obaveznom primjenom, koji uređuju to područje.